

Sygn. akt III AUa 267/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Maria Salańska - Szumakowicz SSA Jerzy Andrzejewski (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Agnieszka Pławgo-Czyż

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2013 r. w Gdańsku

sprawy (...) Spółki Akcyjnej w S., P. B. (1), B. B., I. B., J. B., P. B. (2), S. C., A. B., Z. C., S. D. (1), S. D. (2), A. E., P. G., E. G. (1), S. G., I. I., T. K. (1), J. K. (1), M. K. (1), J. K. (2), R. K., B. K., J. K. (3), K. K. (1), M. K. (2), G. L., P. L., K. L. (1), S. L., K. K. (2), K. M., A. M., W. M. (1), M. O., P. P. (1), G. P., T. P. (1), M. P. (1), P. P. (2), B. P., R. P., J. P. (1), J. P. (2), R. R., R. S. (1), W. Ś., M. S. (1), A. S. (1), M. S. (2), R. S. (2), B. S., A. T., M. W., K. Z.

z udziałem zainteresowanych: S. A., D. A., Ł. A., M. A., S. B., K. B., R. B., G. C., H. D., M. D., P. D., M. P. (2), H. G., K. J., A. K., S. K., A. K.-W., S. K., J. K. (4), T. K. (2), M. L., A. L., M. Ł., P. Ł., M. G., P. P. (3), K. P. (1), T. P. (2), M. S. (3), A. S. (2), A. S. (3), J. S. (1), G. S., A. S. (4),

P. S., J. S. (2), Ł. S., D. S., K. S., M. Ś., M. T., M. U., P. W., Z. W., A. W., P. Z., T. Z., R. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...) Spółki Akcyjnej w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu- IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 października 2012 r., sygn. akt IV U 1022/12

1. oddała apelację,
2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. kwotę 1800,00 (tysiąc osiemset 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję,
3. odstępuje od obciążania wnioskodawców: P. B. (1), B. B., I. B., J. B., P. B. (2), S. C., A. B., Z. C., S. D. (1), S. D. (2), A. E., P. G., E. G. (1), S. G., I. I., T. K. (1), J. K. (1), M. K. (1), J. K. (2), R. K., B. K., J. K. (3), K. K. (1), M. K. (2), G. L.,

(2), S. G., I. I., T. K. (1), J. K. (1), M. K. (1), J. K. (2), R. K., B. K., J. K. (3), K. K. (1), M. K. (2), G. L., P. L., K. L. (1), S. L., K. L. (2), K. M., A. M., W. M. (1), M. O., P. P. (1), G. P., T. P. (1), M. P. (1), P. P. (2), B. P., R. P., J. P. (1), J. P. (2), R. R., R. S. (1), W. Ś., M. S. (1), A. S. (1), M. S. (2), R. S. (2), B. S., A. T., M. W., K. Z. kosztami procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia i rozważania. Skarżąca spółka w dniu 20.01.2002 r. ustanowiła Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Regulamin ten przewiduje wydatkowanie środków Funduszu na dofinansowanie: krajowego i zagranicznego wypoczynku dzieci i młodzieży organizowanego lub zakupionego przez zakład pracy oraz indywidualnie przez osoby uprawnione w formie kolonii wypoczynkowych i zdrowotnych, obozów, zimowisk, wczasów wypoczynkowych, wyjazdów klimatycznych i zielonych szkół organizowanych w ciągu roku szkolnego dla dzieci; pomocy rzeczowej przyznawanej osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej lub zapomóg pieniężnych udzielanych w wypadkach losowych; krajowych i zagranicznych wczasów pracowniczych, leczenia sanatoryjnego i wczasów profilaktyczno-leczniczych organizowanych lub zakupionych przez zakład pracy oraz indywidualnie przez osobę uprawnioną do korzystania z funduszu; wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie; wypoczynku w dni wolne od pracy organizowanego w formie turystyki grupowej i zakupu sprzętu turystycznego do wspólnego użytku; działalności kulturalno-oświatowej w postaci imprez artystycznych, kulturalnych, oświatowych i zakupu biletów na takie imprezy; imprez sportowych, uczestnictwa w różnych formach rekreacji ruchowej i zakupu biletów na te imprezy; imprez okolicznościowych – wraz z zakupem drobnych upominków z okazji Dnia Dziecka, Nowego Roku dla dzieci i młodzieży do czasu ukończenia Szkoły Podstawowej, Dnia Seniora oraz pożegnania pracowników odchodzących na emeryturę; przejazdu z wypoczynku na obszarze kraju - osobom nie uprawnionym do ulg przejazdem autobusami PKS; osobom uprawnionym, posiadającym działkę pracowniczą na dofinansowanie części kosztów podstawowych wspólnych urzędzeń w pracowniczych ogrodach działkowych; dofinansowanie zakładowych ośrodków wczasowych i kolonijnych, domów wypoczynkowych w formie dotacji ogólnej lub szczegółowej. Nadto, zgodnie z zapisem regulaminu, fundusz mógł być wydatkowany na pożyczki przeznaczone na cele mieszkaniowe pracowników i ich rodzin oraz pomoc bezzwrotną na cele mieszkaniowe. W latach 2008-2011 skarżąca spółka dokonała wypłat kwot dofinansowania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych do wypoczynku organizowanego we własnym zakresie przez pracowników. Świadczenia były wypłacane w jednakowej wysokości – w kwocie maksymalnego odpisu na 1 pracownika zatrudnionego na pełny etat. Przy rozdzielaniu tych świadczeń nie było brane pod uwagę kryterium dochodowe przypadające na członka rodziny każdego z pracowników. Pozwany przeprowadził postępowanie kontrolne mające na celu ustalenie między innymi prawidłowości obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. W wyniku przeprowadzonego postępowania ZUS ustalił, że w latach 2008-2011 płatnik składek nie obliczył i nie rozliczył składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od kwot dofinansowania do wypoczynku organizowanego we własnym zakresie, wypłaconych pracownikom ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Z dalszych ustaleń organu wynikało, że przy przyznawaniu świadczeń z ZFŚS nie uwzględniono sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. Zastrzeżenia do protokołu kontroli wniósł płatnik składek, podnosząc, że dopłaty do wypoczynku były finansowane ze środków ZFŚS i miały charakter socjalny, gdyż służyły finansowaniu wypoczynku organizowanego przez pracowników we własnym zakresie. W zastrzeżeniach płatnik wskazywał, że z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18.12.1998 r. nie wynika, by należało różnicować świadczenie w zależności od dochodów pracownika czy też innego kryterium. W konsekwencji płatnik podnosił, że wszelkie świadczenia socjalne finansowane z ZFŚS, bez względu na ich wysokość, są wyłączone z podstawy wymiaru składek. Nadto, płatnik wskazywał, że przy rozpatrywaniu wniosków o dofinansowanie były badane kryteria niezbędne do przyznania świadczeń, bowiem pracownicy składali oświadczenia o ilości osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym i ich dochodach. Odwołując się do zapisów Regulaminu płatnik wskazał, że przy ubieganiu się o dofinansowanie do wypoczynku organizowanego we własnym zakresie wymagana była karta urlopową na co najmniej 14 kolejnych dni kalendarzowych, wysokość dofinansowania i jego przyznanie uzależnione było od sytuacji życiowej i materialnej, a w ocenie płatnika, z faktu, że wysokość przyznawanych dopłat była taka sama, nie można wyciągać wniosku, iż w tym konkretnym przypadku nie uzależniono jej od okoliczności o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS. Organ rentowy nie rozpoznał powyższych zastrzeżeń z uwagi na brak wskazania przez skarżącą stosownych środków dowodowych. W oparciu o pokontrolne

ustalenia ZUS wydał decyzje z dnia 15.03.2012 r./o numerach jak wyżej/, dotyczące pracowników spółki, którymi to decyzjami ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia pracowników spółki za lata 2008-2011. Skarżąca spółka zakwestionowała ww. decyzję ZUS, podnosząc zarzut w kolejności: naruszenia § 2 ust. 1 pkt. 19 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18.12.2008r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, naruszenia przepisów art. 8 ustawy z dnia 04.03.1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wskazując, że wydanie decyzji nastąpiło bez przeprowadzenia przez pozwanego pełnego postępowania dowodowego; naruszenie art. 107 k.p.a. poprzez brak w decyzji uzasadnienia faktycznego, pozwalającego płatnikowi na zrozumienie na jakich faktach, dowodach i dlaczego organ, wydając decyzję się opierał oraz przyczyn, dla których organ odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom. W ocenie płatnika § 2 ust 1 pkt 19 rozporządzenia z 18.12.98 r. wyłącza świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach ZFŚS z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Nadto zostały spełnione kryteria od których rozporządzenie uzależnia wyłączenie z podstawy wymiaru składek, tj. finansowane ze środków ZFŚS i ich charakter socjalny Zdaniem skarżącej spółki przepis ten nie wymaga różnicowania świadczenia w zależności od dochodów pracownika i innych okoliczności. Spółka przyznała, że Zakładowy Fundusz działa w oparciu o Regulamin i zgodnie z pkt 2 i 7 regulaminu warunkiem otrzymania dofinansowania do wypoczynku było przedłożenie karty urlopowej na co najmniej kolejnych 14 dni, a wysokość dofinansowania była zależna od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. W ocenie skarżącej, ZUS błędnie zinterpretował przepis art. 8 ust. 2 ustawy o ZFŚS. Spółka przywołała orzeczenie Sądu Najwyższego z 23.12.2008r. z którego wynikało, że kryterium socjalne odnosi się do ulgowych świadczeń i usług, a nie dotyczy innych świadczeń i usług mieszczących się w pojęciu świadczeń socjalnych. W ocenie spółki dofinansowanie do wypoczynku nie wymaga zatem zapoznania się z sytuacją rodzinną, materialną i życiową pracownika. Z ostrożności procesowej spółka wskazała, że zatrudnia 80 osób i znana jest wiceprezesowi zarządu, który rozpoznaje wnioski o dofinansowanie, sytuację rodzinną i materialną wszystkich pracowników, a nadto wskazywała, że wiceprezes spółki, rozpatrując wnioski o dopłaty rozmawiał z każdym z pracowników na temat jego sytuacji rodzinnej i materialnej.

W ocenie Sądu odwołanie skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie. Odnosząc się do zasadności nie wyłączenia z podstawy wymiaru składek dofinansowania do wypoczynku urlopowego wypłaconego przez skarżącą spółkę zatrudnionym u niej pracownikom, na wstępie wskazać należy, że podstawowym aktem prawnym regulującym kwestię ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne jest ustawa z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz rozporządzenia wydane w oparciu o delegacje w niej zawarte. Art. 18 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa między innymi w art. 4 pkt 9 (przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych). W oparciu o delegację zawartą w art. 21 ustawy systemowej, Minister Pracy i Polityki Socjalnej wydał w dniu 18.12.1998r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106), w którym w § 2 wymienione zostały przychody nie stanowiące podstawy wymiaru składek. W pkt 19 powyższego paragrafu rozporządzenie wskazuje na świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych jest formą pomocy socjalnej realizowanej przez pracodawcę i zasadą jest, że fundusz ten musi być realizowany zgodnie z założeniami ustawy z dnia 04.03.1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. Nr 70, poz. 335), która w art. 2 pkt 1 definiuje pojęcie działalności socjalnej jako usługi świadczonej przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej, sportowo – rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Jednocześnie art. 8 ust. 1 ustawy stanowi, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zasada ta nie przewiduje żadnych wyjątków w tym zakresie i nie może jej zmienić nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych określający zasady wykorzystywania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w tym ich podział na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz warunki ich przyznawania. Każdorazowe udzielenie pomocy zarówno rzeczowej, materialnej, jak i finansowej, powinno być więc poprzedzone

wcześniejszą weryfikacją sytuacji życiowej, rodzinnej oraz materialnej osoby ubiegającej się o świadczenie. Sąd nie neguje, że Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przewiduje wydatkowanie środków Funduszu na dofinansowanie wypoczynku urlopowego pracowników i ich rodzin. Sąd nie neguje, że świadczenia socjalne finansowane z ZFŚS, bez względu na ich wysokość, są wyłączone z podstawy wymiaru składek. Ale, by można było dane świadczenie za takowe uznać musi być ono wypłacone zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie wykazało, że przyznane przez skarżącą spółkę – płatnika składek, dofinansowania do wypoczynku, dokonane zostały z naruszeniem zasad wynikających z ww. przepisów. Zdaniem Sądu ich przyznanie nie było bowiem poprzedzone wcześniejszą weryfikacją sytuacji życiowej, rodzinnej oraz materialnej osoby ubiegającej się o świadczenie. Sąd nie neguje, że wiceprezes spółki (...) posiadał wiedzę o sytuacji materialnej pracownika – w oparciu o wysokość osiąganego przez niego wynagrodzenia, sytuacji rodzinnej – w oparciu o jego akta osobowe, oraz wiedzę o jego potrzebach, jednakże zdaniem Sądu, wiedza ta nie została wykorzystana przez władze spółki przy przyznawaniu spornych dofinansowań. O powyższym świadczą zeznania wiceprezesa spółki (...). Z jednej strony jednoznacznie bowiem oświadczył on, że nie było różnic w kwotach przyznawanych z tytułu dofinansowania do urlopu, z drugiej zaś, wskazywał, że wynagrodzenia grupy pracowników handlowych w spółce różnią się od wynagrodzeń pracowników fizycznych, a otrzymywali oni taką samą kwotę dofinansowania, jak pracownicy fizyczni. Równocześnie wiceprezes zarządu wskazywał, że był badany dochód przypadający na jednego pracownika w rodzinie i w jego ocenie, to kryterium również było brane pod uwagę (obok pozostałych czynników tj. ile dany pracownik zarabia, i jaki jest kierunek wydania pieniędzy) przy przyznawaniu dofinansowania. A także twierdził on, że dofinansowanie było zróżnicowane, a zróżnicowanie to polegało wprawdzie na przyznawaniu wszystkim uprawnionym pełnego dofinansowania w wysokości maksymalnego odpisu na 1 pracownika zatrudnionego na pełny etat, ale de facto osoba, która na swój wypoczynek przeznaczyła kwotę równoważną dofinansowaniu, otrzymywała zwrot wydatkowanych kwot na wypoczynek w pełnej wysokości, natomiast osoby wydatkujące na wypoczynek większe kwoty, otrzymywały zwrot jedynie w jakimś procencie wydatkowanej kwoty. Mając na uwadze zeznania wiceprezesa spółki, który rozpatrywał wnioski o dofinansowanie, można jednoznacznie stwierdzić, że przyznawanie dofinansowania nie było uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej z funduszu. Po pierwsze, przyznawane kwoty były w jednakowej wysokości. Dokonanie takiego podziału dofinansowania narusza zasadę przyznawania świadczeń socjalnych stanowiącą, że im gorsza sytuacja danej osoby uprawnionej do korzystania z pomocy socjalnej, tym wyższe świadczenia powinna ona otrzymać. Zasada ta wyklucza przyznawanie świadczeń z funduszu w jednakowej wysokości wszystkim uprawnionym pracownikom. Nie wiarygodnym jest przyjęcie, że wszyscy pracownicy tj. pracownicy fizyczni i pracownicy z pionu administracyjnego mieli taką samą sytuację rodzinną, co pozwoliłoby na ustalenie takiego samego dochodu na członka rodziny, a w konsekwencji przyznania dofinansowania w jednakowej wysokości. W tej sytuacji przyznawanie pomocy socjalnej przez płatnika stanowi rażące naruszenie zasad przyznawania świadczeń z ZFŚS. Mając powyższe na uwadze sąd nie dał wiary zeznaniom wiceprezesa zarządu spółki, że przy przyznawaniu dofinansowania była brana pod uwagę sytuacja rodzinna materialna osoby uprawnionej. Zeznania te nie były ani logiczne, ani spójne. Brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy z f.ś.s. nie upoważnia do przyznawania osobom uprawnionym świadczeń socjalnych w takiej samej wysokości. Przepis cytowany wyżej wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznanego świadczenia a sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Świadczenia wypłacane przez pracodawcę z naruszeniem zasady dysponowania środkami określone w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie mogą być oceniane w sensie prawnym jako świadczenia socjalne i nie mogą w związku z powyższym korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych (vide wyrok SN z 16.09.2009r., I UK 121/09, OSNP 2011r., nr 9-10, poz. 133; wyrok SN z 25.08.2004r., I PK 22/03). W tej sytuacji należało zgodzić się z organem rentowym, że przyznanie świadczeń w takiej samej wysokości jest w istocie przyznaniem pracownikom dodatku do wynagrodzenia. W przedmiotowej sprawie, w związku z faktem, że wszyscy pracownicy otrzymywali dofinansowanie do wypoczynku o jednakowej wartości, to dopłaty te należy oceniać jako świadczenia dodatkowe pracownika, a nie świadczenia z funduszu socjalnego ze wszystkimi konsekwencjami prawnymi w stosunku do pracowników, jak i wobec płatnika składek i jednocześnie pracodawcy. Skoro wypłata dofinansowania do wypoczynku nie miała charakteru socjalnego, to należy uznać je za przychód w świetle art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o s.u.s. w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27.08.2004r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych). W ocenie Sądu podnoszona przez spółkę okoliczność, że dofinansowanie było na wniosek i w ubieganiu się o dofinansowanie do wypoczynku organizowanego we własnym zakresie wymagana była karta urlopowa na co najmniej 14 kolejnych dni kalendarzowych, świadczy jedynie o spełnieniu warunków formalnych, ale nie wpływa na ocenę Sądu co do naruszenia zasady wynikającej z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Sąd pominął dowód z przesłuchania B. P. i E. G. (2). W ocenie Sądu dowód ten był zbędny, bowiem to wiceprezes zarządu W. M. (2) był jedyną osobą, przyznającą dofinansowanie i to on posiadał pełną wiedzę w przedmiocie zasad przyznawania. W świetle powyższego, Sąd uznał, że decyzje pozwanego ZUS O/E. odpowiadały prawu, dlatego też, stosownie do art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. odwołanie należało oddalić (pkt I wyroku). O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) (pkt II wyroku). Od przyznanych kwot dofinansowania Sąd wyliczył wysokość składek wg. obowiązujących przepisów i tak ustalona wartość przedmiotu sporu wynosiła 39.094,92 zł, konsekwencją powyższego było przyznanie na mocy w/w przepisów organowi rentowemu kosztów procesu w wysokości 2.400zł. Sąd jednocześnie, w oparciu o przepis art. 102 k.p.c., odstąpił od obciążania pozostałych ubezpieczonych kosztami procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę lub uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych. Wyrokowi apelujący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, w tym m.in. art. 18 ust. 1 w zw. z art. 20 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, §2 ust.1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe i art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych - poprzez przyjęcie, że dofinansowanie do wypoczynku nie miało charakteru socjalnego, a zatem nie podlega wyłączeniu z podstawy wymiaru składek, art. 6 k.c. oraz naruszenie przepisów procesowych o postępowaniu dowodowym art 227 i nast. k.p.c. m.in. poprzez pominięcie wniosku dowodowego dotyczącego przesłuchania zawnioskowanych świadków, nie wyjaśnienie powodów, dla których Sąd oddalił odwołania pozostałych skarżących i odmówił wiarygodności ich wyraźnym twierdzeniom o weryfikowaniu ich sytuacji przez wiceprezesa zarządu spółki (...) SA; błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku; sprzeczność ustaleń z treścią materiału dowodowego. W uzasadnieniu skarżący umotywowował podniesione zarzuty i wnioski, w szczególności że sama ustawa o ZFŚS nie zawiera sankcji za naruszenie jej przepisów, w szczególności nie stanowi, że brak zastosowania kryterium socjalnego przy rozdzielaniu środków dyskwalifikuje je jako wydatek na cele socjalne. W ocenie skarżącej takie stanowisko Sądu jest nadinterpretacją. Warunkiem zwolnienia określonego świadczenia wypłacanego pracownikowi z oskładkowania jest to, by było ono finansowane ze środków ZFŚS przeznaczonych na cele socjalne /działalność socjalną/. Dopłaty do wypoczynku pracowników pochodziły bez wątpienia z tego źródła, a ponieważ służyły finansowaniu wypoczynku organizowanego przez pracowników we własnym zakresie, mieściły się w pojęciu działalności socjalnej. Zatem skarżąca spełniła oba kryteria, od których rozporządzenie uzależnia wyłączenie wypłaconego świadczenia z podstawy wymiaru składek. Przepis ten nie wymaga dodatkowo różnicowania świadczenia w zależności od dochodów pracownika czy innej okoliczności, gdyż wszelkie świadczenia socjalne finansowane z ZFŚS, bez względu na ich wysokość, są wyłączone z podstawy wymiaru składek. Skarżąca oraz pozostałe osoby, które odwołały się od decyzji ZUS, zgodnie twierdzili, że ich sytuacja materialna, rodzinna i życiowa była przy ubieganiu się o dofinansowanie z ZFŚS badana. W tym zakresie w całej rozciągłości aktualna jest argumentacja zawarta w odwołaniu. Ponadto Sąd wprost wskazał w uzasadnieniu wyroku, że nie neguje posiadania tej wiedzy przez wiceprezesa zarządu, ale jednocześnie stwierdził, że żadnej weryfikacji nie było. Wydaje się więc, że pominięcie dowodu z przesłuchania zawnioskowanych świadków - pracowników skarżącej oraz pozostałych uczestników było błędne, bo pozwoliłoby usunąć wątpliwości. Skarżąca wskazywała w odwołaniu na treść orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2008 r. II PK 74/08. Wynika z niego, że kryterium socjalne odnosi się tylko do „ulgowych świadczeń i usług”, nie dotyczy natomiast innych świadczeń i usług mieszczących się w pojęciu „działalności socjalnej”. Zatem w przypadku wszelkich innych niż ulgowe świadczeń i usług przewidzianych w regulaminie funduszu nie ma obowiązku ustawowego stosowania kryterium socjalnego. Powód w Regulaminie ZFŚS, w części dotyczącej Przeznaczenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w ust. 1 pkt d) przewidział „dopłaty do wypoczynku urlopowego organizowanego we

własnym zakresie". Jako wymóg formalny do ubiegania się o nie wskazał kartę urlopową na co najmniej 14 kolejnych dni kalendarzowych /Zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych. Zasady ogólne pkt II. Dofinansowanie to ewidentnie nie ma charakteru świadczenia ulgowego, zatem w zasadzie wcale nie wymaga zapoznawania się z sytuacją materialną, rodzinną i życiową ubiegającego się o nie. Żaden przepis ustawy ani tym bardziej zapis regulaminu nie wymaga pobierania zaświadczeń pisemnych o dochodzie ani tym bardziej zbierania dowodów na ich prawdziwość. W „Zasadach Ogólnych” Regulaminu mówi się wyraźnie o „załączonym oświadczeniu” tylko w przypadku ubiegania się o pomoc finansową. W ocenie skarżącego rodzi się zatem pytanie, czy gdyby takowe były, to ZUS badałby faktyczny stan majątkowy każdej z osób? A skoro jest on tak istotny, to dlaczego wszystkich pracowników potraktowano tak samo? Z faktu, że wysokość przyznawanych dopłat była w zasadzie taka sama nie można jeszcze wyciągać wniosku, że w konkretnym przypadku nie uzależniono jej od okoliczności, o których mowa w art. 8 ust.1 ustawy. Jak zeznał W. M. (2) lwią część pracowników otrzymuje wynagrodzenie na poziomie najniższej stawki, zatem uzasadnione jest przyznane im dofinansowanie zarówno co do zasady jak i kwoty. Kwestionować ewentualnie je można tylko co do pozostałych, lepiej zarabiających osób - co skarżąca konsekwentnie podnosiła w odwołaniu i na rozprawie. Zgodnie z ogólną regułą dowodową zawartą w art. 6 k.c. należy udowodnić fakty, z których wywodzi się skutki prawne. ZUS powinien zatem wykazać, że przyznanie dopłaty w wysokości maksymalnego odpisu było błędne w odniesieniu do wszystkich pracowników, czemu skarżąca zaprzeczała. Przepisy ustawy i regulaminu zakładowego nie ustalają żadnych „widełek” ani wymogów formalnych co do sposobu badania sytuacji pracownika, zatem należy przyjąć, że ustna forma przyjęcia od pracownika oświadczenia, połączona z wiedzą na temat jego dochodów u pracodawcy oraz informacjami z akt osobowych /stan rodzinny/ była wystarczająca. ZUS w żaden sposób nie wykazał ani nie uargumentował, na jakiej podstawie uznał, że pracodawca w żadnej sprawie nie uwzględnił kryteriów socjalnych. W szczególności nie wynika to z uzasadnienia decyzji - brak w nim bowiem zapisów, które pozwoliłyby pracodawcy-płatnikowi na zrozumienie, na jakich faktach i dowodach organ wydając decyzję się opierał oraz przyczyn, dla których organ odmówił wiarygodności i mocy dowodowej innym dowodom. Również Sąd nie odniósł się w uzasadnieniu wyroku do tego argumentu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wywiedziona apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, iż istota wywiedzionej apelacji w dalszym ciągu sprowadza się do kwestionowania tytułu prawnego dofinansowania do wypoczynku organizowanego przez pracowników we własnym zakresie, a konkretnie zdaniem apelującego, było to świadczenie socjalne, wyłączone z oskładkowania.

Sąd Apelacyjny stanowiska skarżącej nie podziela i w całej rozciągłości aprobuje wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia i rozważania poczynione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyjmując je za własne, co uchyła obowiązek ich ponownego powielania. Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów oferowanych przez strony w tym w szczególności wnioskodawcę. Mając na względzie zasady prowadzenia kontradiktoryjnego procesu cywilnego Sąd zwolniony jest z obowiązku gromadzenia wszystkich dowodów, zaś rozstrzygnięcie może zapaść w takim stanie dowodów jakie zaferują strony zgodnie z rozkładem ciężaru dowodowego (o ile tylko możliwe jest w takiej sytuacji orzekanie). Sąd Okręgowy przedstawił też bardzo wnikliwą analizę prawną na podstawie dokonanych ustaleń, niewadliwie odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego. Zaakcentować należy, że systemowa wykładnia w szczególności przepisów art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (j.t.: Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 ze zm.) w zw. z art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 tej ustawy oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t.: Dz.U. z 2010r. Nr 51, poz.307 ze zm.) w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t.: Dz.U. z 2009r. Nr 205, poz.1585 ze zm.) jest ugruntowana zarówno w judykaturze sądów administracyjnych jak i Sądu Najwyższego.

Uzupełniając tylko przy w pełni prawidłowych ustaleniach i rozważaniach Sądu Okręgowego odnieść można się do argumentacji wskazanej w apelacji. W pierwszej zaś kolejności przypomnieć można, iż skarżąca wywodzi, iż warunkiem zwolnienia określonego świadczenia wypłacanego pracownikowi z oskładkowania jest to, by było ono finansowane ze środków ZFŚS przeznaczonych na cele socjalne /działalność socjalną/. Sąd Apelacyjny w pełni zgadza się z tak postawioną tezą, ale nie z opartym na nim stanowiskiem, iż dopłaty do wypoczynku pracowników pochodziły

bez wątplenia z tego źródła, a ponieważ służyły finansowaniu wypoczynku organizowanego przez pracowników we własnym zakresie, mieściły się w pojęciu działalności socjalnej.

Sąd Apelacyjny oczywiście ma na uwadze, że zamysłem pracodawcy było wydatkowanie środków finansowych zgromadzonych w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych a dofinansowanie wypoczynku organizowanego przez pracowników we własnym zakresie „tzw. wczasy pod gruszą” co do zasady mieści się w pojęciu działalności socjalnej. Skarżący zdaje się jednak nie dostrzegać, iż dla zwolnienia z oskładkowania środków z ZFŚS przeznaczonych na cele socjalne nie wystarczy aby pochodziły one z tego źródła i wydatkowane były na cel z zasady socjalny. Tylko bowiem wtedy osiągnięty zostanie cel socjalny świadczeń z ZFŚS, gdy ich wysokość odzwierciedlająca różnice w stanie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z pomocy (art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych /t.j. Dz.U.2012.592/., służyć będzie zmniejszeniu dysproporcji, poprzez zachowanie zasady, iż większą pomocą objąć należy osoby w gorszej sytuacji. W konsekwencji też, nawet gdy w zakładzie pracy „lwia część pracowników” ma równie słabą sytuację materialną na co wskazuje skarżąca, to przyznanie pozostałym świadczenia z ZFŚS w takiej samej wysokości, przekreśla sens instytucji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zaznaczyć przy tym wypada, iż w ocenie Sądu Apelacyjnego doświadczenie życiowe pozwala przyjąć, że przynajmniej część pracowników administracji, a w szczególności pracownicy kadry zarządzającej, są w lepszej sytuacji rodzinno-materialnej od pracowników produkcji, a zatem nie było potrzeby prowadzić postępowania dowodowego na tę okoliczność.

Nie ma również racji skarżąca wskazując w odwołaniu do treści orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2008 r. II PK 74/08, iż kryterium socjalne odnosi się tylko do „ulgowych świadczeń i usług”, nie dotyczy natomiast innych świadczeń i usług mieszczących się w pojęciu „działalności socjalnej”. Treść przywołanego już wyżej art. 8 ust. 1 ustawy, brzmi: przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Literalny zapis „wysokość dopłat” nie pozostawia najmniejszej wątpliwości co do tego, iż kryterium socjalne ma zastosowanie w szczególności do dofinansowania wypoczynku organizowanego przez pracowników we własnym zakresie „tzw. wczasów pod gruszą”.

Podsumowując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ich oceny materialnoprawnej, zarzuty podniesione w apelacji stanowią powtórzenie argumentacji prezentowanej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i są bezpodstawne, a zatem zarówno decyzja jak i wyrok Sądu Okręgowego odpowiadają prawu.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /pkt 2 orzeczenia/. Sąd Apelacyjny w oparciu o przepis art. 102 k.p.c., odstąpił od obciążania pozostałych ubezpieczonych kosztami procesu /pkt 3 orzeczenia/.